

TAAL IN BEELD

Woorden, zinsconstructies en interpunctie; taal is hét wapen van de jurist. Maar wat gebeurt er in eigenlijk in ons brein als we taal verwerken?

Interessant genoeg maken we een visuele representatie van wat er gezegd wordt in ons hoofd als we taal verwerken. Vergelijk het met een soort schematische weergave van de informatie die we gehoord of gelezen hebben. Ons hoofd zit dus vol met kleine archiefkasten, vol plaatjes die zijn ontstaan door de gesprekken die we voeren en de teksten die we lezen. Taalwetenschappers zien taal daarom ook wel als een set van verwerkingsinstructies. Talige kenmerken, zoals woorden en zinsconstructies, geven aan hoe 'het plaatje in je hoofd' (dat heet mentale representatie) eruit moet zien. Het is deze visuele vertaling van de tekst, die we opslaan in ons geheugen. In een later stadium halen we dit plaatje weer op uit ons geheugen. De mentale representatie die we opslaan en later weer gebruiken functioneert als frame voor de gedachten die hebben, meningen die we vormen, beslissingen die we nemen, etc.

Kortom; woorden worden door je brein omgezet in beelden. Die beelden gebruiken we later om onze mening te vormen. Maar wat nou als je het woord 'niet' gebruikt?

“Dat is niet voorgevallen”, “Dat is geen juiste weergave van de feiten”, “Er was absoluut geen sprake van Mijnheer de rechter”.

Wat gebeurt er in je brein bij het horen of lezen van een ontkenning? Iets wat we vaak zien in het recht is het opvoeren van argumenten door een partij en een ontkenning daarvan door de andere partij; ook wel negatie genoemd. Negatie wordt gebruikt om aan te geven dat iets anders is dan het verwachte.

Er is veel onderzoek gedaan naar de mentale representatie van negatie, want hoe maak je een beeld van iets dat er niet is?

Uit onderzoek blijkt dat de representatie van negatie inderdaad bijzonder is. In een studie van een groep cognitief psychologen¹ lazen proefpersonen zinnestelsels als 'Er was geen roofvogel in de lucht.' Waarna zij in staat bleken sneller een roofvogel met uitgestrekte vleugels te herkennen dan een roofvogel met ingeklapte vleugels. Het woordje 'geen' kon een mentale representatie van een vliegende roofvogel niet voorkomen! De manier waarop je iets zegt heeft dus invloed op hoe het plaatje in de hersenen van de ander belandt.

Hoe kan je deze 'vogel' in jouw voordeel laten vliegen is dan de vraag. Zeg je dat je iets niet hebt gedaan, ontstaat in het hoofd van je toehoorder een plaatje dat het tegenovergestelde zegt. Dit geldt ook voor dat iets nooit heeft plaatsgevonden. Laat dat nou precies het plaatje zijn dat je NIET in het hoofd van de ander wil planten!

Dus? In eerste instantie worden ontkenningen gerepresenteerd zónder de ontkenning. Laat dat nou precies het beeld zijn wat jouw tegenpartij helpt. Gratis en voor niets. Laat je dus niet verleiden door zaken te ontkennen, maar vertel je eigen verhaal. In tekst én in beeld.

Legal Design | *Designed to deliver*

— Author: S. van Hecke